

Е.Л. Малиновский

ЩЕДРО СЕЮЩИЙ ЩЕДРО ПОЖНЕТ

**Методические рекомендации
по теопсихологии семейного воспитания**

Барановичи 2000

УДК 37.018.1 (07)

ББК 88.8

М 19

Рецензенты: декан факультета психологии Академии последипломного образования, кандидат психологических наук, доцент В.А. Пичук; учитель истории и религиоведения СШ № 10 г. Барановичи Г.И. Коктыш

М 19 Щедро сеющий щедро пожнет. Методические рекомендации по теопсихологии семейного воспитания. – Барановичи: БГВПК, 2000. – 64 с.

ISBN 985-6616-38-7

В пособии отражен религиозно-психологический аспект семейного воспитания. Личность жены, мужа, сына, дочери необходимым образом включает в себя не только научные и культурные компоненты бытия, но и конфессиональный способ его устройства. Гомотеозис как способ такого устройства служит, по мнению автора, теопсихологическим методом совершенствования познавательных, эмоциональных, поведенческих и генетических компонентов семьи.

Рекомендации предназначены научным коллективам, учителям школ, организаторам внеклассной работы, методистам по семейному воспитанию, родителям, школьникам.

ISBN 985-6616-38-7

УДК 37.018.1 (07)

ББК 88.8

© Барановичский государственный высший педагогический колледж, 2000

СОДЕРЖАНИЕ

Предисловие.....	3
Гомотеозис воспитания.....	4
Христианская семья – чудо-цивилизации.....	5
Семья и радостная жертва.....	13
К свободе от властей и страстей.....	16
Безвластие и несчастье.....	18
Щедро сеющий щедро пожнет.....	22
Вифлеем –2000 в экологию семьи.....	25
Семейная трапеза экумены.....	28
Прафесія: маці.....	30
Прафесія: айцец.....	33
Вяртанне да сябе.....	36
Інтралог.....	40
У сямы не без нарцыса.....	44
Любовь не раздражает я.....	47
Розарий в психическом развитии ребенка.....	50
Знак креста в семейной психокоррекции.....	53
Богомладенчество личности в материнском лоне Христовой Церкви.....	56
Заключение.....	61
Литература.....	62

ПРАФЕСІЯ: МАЦІ

Назва гэтага артыкула нагадала мінуўшчыну: дзіцячы садок з інсцэніраваным вершам С. Міхалкова «Мамы всякие нужны, мамы всякие важны». Помню, як артыстычна дзяўчынкі старэйшай групы выконвалі ролі: «мама пилот», «мама милиционер», «мама вагоновожатый». У шэрагу «жизненно важных» непрыкметна адсутнічае толькі адна «вузкаспецыялізаваная прафесія» — мама. У той паслясталінскі час такое «асацыяльнае» станаўленне жанчыны да грамадства лічылася не толькі непрэстыжным, але непрыязным. Сацыялістычнае пераўтварэнне сям'і, наданне ей статусу «якэйкі коммунистического общества» праз размежаванне сужокаў, бацькоў і дзяцей па класава-прафесійных прыкметах, узводзіла ў партыйны п'едэстал узорную савецкую сям'ю на чале з бацькам рабочым «ударником коммунистического труда» і маці, якая звычайна займала больш сціплую, «пасільную» пасаду служачага, напрыклад, настаўніцы ці

выхавацеля ў дзіцячым садку. Паводле партыйнай стратэгіі, напрыканцы пяцідзесятых гадоў значна пашырыліся мрэжы дзіцячых дашкольных устаноў пад палымным ленінскім лозунгам «столовые и детские сады – ростки коммунизма». Горкі прысмак гэтых «перадавых» галін атэістычнай вытворчасці ў сферы грамадскага выхавання сэнна значна больш адчувальны, чым у сферы грамадскага харчавання, бо апошняя ўплывае на страўнік, а першая – на душу, якая паступова страчвае свой дом. Далейшую плынь па выхадзе дзіцяці з бацькоўскай сялібы ў кірунку казённага монстра адзіноцтва і душэўнай непрытульнасці яскрава адлюстроўвае рэкламны ролік: «я пайшоў на заўседы...».

Зайшоў аднойчы ў дзіцячы садок па сям з сабой меншай дачкой, выклікаўшай шчырае захапленне бабулі, якая звярнулася да сваёй унучкі: «Насценька, посмотри, какая девочка! Хочешь себе такую сестричку?» Нечакана ад прыгожай, самай і айдзіўчынкі пачуў халодна кароткі адказ: «нет». Бабуля, жадаючы загладзіць раптоўна ўсталяваную няёмкасць, паспрабавала пераканаць не столькі ўжо ўнучку, як саму сябе: «хочешь, хочешь...» але маленькая ўзурпатка заставалася непакісна маўклівай. Выгладзіла макуль што не тыповы для дзіцяці шасцігадовага ўзросту на больш прыдатнага да фармавання жыватворных чалавечых пачуццяў. Я не схільны ацэньваць гэтую дзіцячую рэакцыю як цінічную спрабую апраўдаць яе за кошт псіхалагічных механізмаў самааховы: несумненна, раней яна марыла аб сястрычцы, але суровы бацькоўскі матэрыяльна-эканамічны разлік не пакінуў шчырыны для дзіцячых мрояў, таму бязлітаснае «нет» сталася адекватнай рэакцыяй на марную бабуліну спробу аднавіць мару. Небяспэка для дзіўчынкі не ў вымушанай самаахове, а ў даволі ўжо сфармаванай устаноўцы на небыццё – «нет» як несвядомая помста радасці жыцця з сваё смяротнае адзіноцтва. Скрушыць гэтую ўстаноўку яшчэ можна, калі тэрмінова прыбегнуць да Хрыста, Які «ня быў тады і не было ў Ім так» [2 Кар 1,19]. «Хай будзе святло» – [Быц 1,3] – першапачатковае мужчынскае слова быцця прыдбала сабе пратэстнае жаночае ажыццяўленне: «Няхай станеца мне па слову твайму» [Лк 1,38].

Да таго, як адбылося Божае Слова – FIAT – «зямя была няплоднай і неўпрыгожанай, і цемра над безданню, і Дух Божы насіўся над вадою» [Быц 1,2]. Дух і вада як «так» і «не» светапабудовы, як чын і прычына быцця суправаджаюць увесь змест Святога Пісання ад Быцця да Адкрыцця. Вада, як сымбаль мацярынства, не ёсць пачатак, але ўмова ўцелаўлёнага Слова, якое не магчыма без цела, як айцец не магчымы без маці, а абодва – без сына. Маці ёсць пасрэдніцаю паміж

Айцом і Сынам, як вада пасрэдніца быцця і небыцця: менавіта праз ваду эвалюцыянавала душа жывая [Быц 1,20]. Таму вадзе прыдаецца ў Евангеллі асабы таямны статус: «хто вып'е вады, якое Я яму дам, не запрагне ніколі, але вада, што дам яму, станеца ў ім крыніцаю вады, што цячэ ў жыццё вечнае» [Ян 4,14]. Вада Ісуса ёсць Яго вучэннем Царквы – Маці ўсіх вернікаў. «Нарадзіцца нанова» [пар. Ян. 3,3] – гэта азначае ўвасабленне ў сабе самім Слова Ойчага праз Маці Царкву. Іншага шляху для сапраўднага верніка няма, акрамя таго, які прапануе Госпад у Сваім апошнім заповеце: «Жанчына, вось сын твой! Пасля кажа вучню: вось Маці твая! І з таго часу вучань гэты ўзяў Яе да сябе» [Ян. 19,26]. Узяць Яе да сябе – гэта ўзлюбіць сваю Маці Царкву і шанаваць Яе праз свой асабісты выбар. Калі разгледзець гэтае абагульненне праз прыватнае меркаванне пра Яе як апостальскага сімбала Усходняй Царквы (адпаведна – Пятра як сімбала Царквы Заходняй), дык робіцца больш зразумелым заклік Госпада да ўласнай асобы верніка, які цяжкім, але самастойным шляхам ідзе да хрысціянскай еднасці.

Асабістая гісторыя маёй каталіцкай і ўключае ў сябе момант напруджанага шукання месца ўдзялення веры, відавочнага чыну. Але Царкву я лічыў чымсьці адмысловым, не звязным з сучаснасцю. З такім пратэстанцкім настроем адойчы я прыйшоў у Катэдральны сабор Святога Духу і ў молітоўнай цэлыні каля Мінскае Цудатворнае Іконы Маці Божай адчуў надзвычайны адказ, падобны на той, што пачуў Саўл: «чаму пераследуеш імя гэтае?» [дзеян. 9,5]. Ад таго часу жыццё маё перамянілася, я стаўся не толькі вернікам, але царкоўным чалавекам.

Адна маці, папядоўніца супольнасці хрысціян веры евангельскай, гаварыла з распаччу пра свайго сына, студэнта БДУ, які, паводле яе слоў, змяніў сваю жывую веру на праваслаўную. З'ява таксама не тыповая, але заканамерная. Чалавек натуральна шукае ціхага прытулку для сваёй душы. Ад ведання слова Бога ён хоча трапіць у Дом Божы, а гэта значыць, уцэлавіцца праз Маці Царкву, якая спрадвечнаму Айцоўскаму слову надае моўную афарбоўку канонам хараства. Агульнае слова збаўлення патрабуе індывідуальнага ўвасаблення ў культурна-гістарычнай тканіне відавочнага матэрыяльнага быцця: сам тэрмін «матэрыя» ад слова маці. Таму чалавек, адшукаўшы свайго Нябеснага Айца, мусіць адшукаць і сваю Нябесную Маці. Агульна адзіны змест Евангелля ўцэлаўляецца ў індывідуальнай разнастайнасці моваў і канстытуцыйнай рознакаляровасці народаў Зямлі. Гэтая паўсюднацаркоўная, апостальская мэта ажыццяўляецца ў сям'і вернікаў, якія, адчуваючы сябе адказнымі за сваю Айчыну, робяць рашучы выбар мовы той

краіны, у якой ім пашчасціла выконваць хрысціянскі абавязак. Менавіта такім выяўленнем утвараецца нацыянальнае аблічча Беларусі. Народ шануе тую мову, якую яго любіць Маці Царква.

Слова Евангелля – «меч двухбаковавостры» [Адкр.1,16], та я ім заклік «жанчына, гэта сын твой» адпавядае кожнай набожнай маці, якая ўспрымае народжанага сына не як уласнасць, псіхалагічную маёмасць, але як чалавека Божага, даверанага ёй дзецям асабістага выхавання. Узорам духоўна адказных адносін маці з сынам служыць побраз Дзевы Марыі на старадаўніх іконах: Маці сімвалічна трымае Немаўлятка на пэўнай адлегласці. Менавіта так, скардліва, але не заўзятая адносіцца да нас Маці Святая Царква. Менавіта так, з ахвяраванай любоўю павінна выходзіць сваімі дзецям сапраўдная хрысціянская сям'я.

Дакладнае разуменне слова «працесія» як настаўніцтва вызначае змест мацярынскай прафесіі, як агляда штодзённага ўцелаўлення Слова ў розуме, пачуццях і дзеях дзяцей. Няма больш складанай, але і больш шчаслівай справы на зямлі. Яе вырашэнні мусяць адбыцца праз цяжкія выбары. Хай, напрыклад, не «камплексуе» маці, вымушаная выходзіць дзяцей без бацькі. Айцец Нябесны праз Свайго любімага Сына і Святога Духа дае свабоду веруючай жанчыне, ужо незалежнай ад нявернага мужа. Першай такой жанчынай сталася Самарытка, у якой было пяцёра мужчын, але ні адзіны з іх не быў сапраўдным мужам [пар. Ян 4,18]. Але, як гэтая евангельская жанчына, кожная струджаная, але царкоўна сумленная маці ў пажаданні шчасця сваім дзецям хай пачынае з сябе самае: «Госпадзе! Дай мне гэтай вады, каб мне ня прагнуць» [Ян 4,15]. Госпад не зап'яна адказу лямантуючым да Яго, але тэрмінова дае адказ мільчачаму сэрцу: «мацуйся, дачка! Вера твая выратавала цябе» [Мц 9,22].